Over statieven

De belangrijkste taak van je statief is het stevig ondersteunen van je camera. Niet veel meer en niet veel minder. Je hebt een statief nodig waar je camera als een huis op staat. Maar moet die dan echt van carbon zijn of is aluminium ook geschikt?

In dit artikel ga ik dieper in op de soorten statieven die er zijn, wat het nut is van bijvoorbeeld een uitneembare middenkolom, waarom hoogte belangrijk kan zijn en tot slot ook nog aandacht over het eenbeenstatief oftewel de monopod.

Op alle afbeeldingen en teksten berust het auteursrecht. Gebruik zonder toestemming is niet toegestaan.
Jeroen de Jong - www.fotojeroen.nl - info@fotojeroen.nl

Een goed statief gaat een levenlang mee. Mits je er natuurlijk normaal mee omgaat natuurlijk. Een degelijk statief, of dat nu van carbon of aluminium is, gaat langer mee dan je camera. Wees dus verstandig. Je geeft je geld maar één keer uit en doe dat dan ook gewoon aan het juiste statief. Er zijn namelijk honderden verschillende statieven te koop. Dacht je dat een nieuwe camera uitzoeken al lastig was, met statieven zie je soms helemaal al de bomen door het bos niet meer. Misschien dat ik je wat kan helpen.

Waarom zou je je camera allemaal voor op een statief willen zetten? Die vraag is niet zo lastig om te beantwoorden.

Uit de hand kun je in de regel prima foto's maken. Wanneer de sluitertijden wat langer dreigen te worden krijg je echter een ander verhaal. In de regel hanteert men de regel dat de maximale sluitertijd om uit de hand te kunnen fotograferen gelijk is aan 1/brandpunt. Als je dus met 200mm fotografeert moet je sluitertijd minimaal 1/200 zijn. Op die manier zorg je ervoor dat door je eigen bewegingen de foto niet bewogen is. Als minimum geldt dan weer dat 1/60 in de regel het minimum is om uit de hand te fotograferen.

Maar soms wil je bijvoorbeeld een sluitertijd van 1/10 of misschien wel van 3 minuten. Een statief zorgt ervoor dat jouw camera gedurende die sluitertijd niet beweegt.

Op alle afbeeldingen en teksten berust het auteursrecht. Gebruik zonder toestemming is niet toegestaan.
Jeroen de Jong - www.fotojeroen.nl - info@fotojeroen.nl

Hierboven twee foto's. Eentje met statief en eentje zonder. De sluitertijd was in beide gevallen 1/10. De linkerfoto (met statief) vertoond op zich weinig verschil met de rechter. Die was uit de hand met de stabilisatie aan. Op zich vallen de verschillen wel mee. Toch is de linkerfoto nog een tikkeltje scherper.

Daarnaast zorgt een statief er ook voor dat, wanneer je een serie maakt, het standpunt iedere keer hetzelfde is. Fotografeer je uit de hand dan zal iedere foto toch net iets afwijken van de andere. Zie het voorbeeld hieronder.

zDrie foto's waarbij iedere keer wat veranderd is. Maar die verandering was iedere keer iets kleins. Je ziet dat de omgeving hetzelfde blijft. Had ik dit uit de hand moeten fotograferen dan had ik die omgeving niet iedere keer op dezelfde plek gehad.

Je ziet dus dat een statief zijn nut kan hebben. Soms kun je door je iso op te schroeven wel een acceptabele sluitertijd halen maar soms is dat helemaal niet gewenst. Denk bijvoorbeeld aan het fotograferen in de avonduren of wanneer je beweging in een straat wilt fotograferen. Als je voor jezelf hebt uitgemaakt dat je een statief wilt hebben, laat ik dan eens de verschillende met je doornemen.

Carbon of aluminium

Het is de eerste keuze in de lange rij opties die statieven kunnen hebben. En het is er eentje die puur gebaseerd is op twee dingen; prijs en gewicht. Carbon heeft de eigenschap dat het licht is. Waar aluminium al een licht metaal is, is carbon nog een tikkeltje lichter. Ga je veel met je statief op pad dan kan carbon een goede keus zijn. Hoef je nooit zo ver met je statief te sjouwen dan is het gewicht misschien minder belangrijk en kun je met een statief van aluminium af.

Carbon heeft buiten het gewicht namelijk nog een andere eigenschap; het is duurder dan aluminium. Wil je een heel licht statief dan zul je moeten accepteren dat je meer geld kwijt bent dan voor eenzelfde statief van aluminium.

Welk materiaal jij moet nemen kan ik natuurlijk niet zeggen. Misschien wil je zelfs wel een statief van hout of geef je de voorkeur aan een zware van staal. Dat is echt een kwestie van wat jij wilt. Ga je de hele dag door het veld struinen op zoek naar mooie bloemen en planten dan zou ik echt serieus nadenken over een licht statief. Gebruik je een statief, net als ik, voornamelijk in de studio, dan is aluminium misschien een interessantere optie; nog steeds niet gruwelijk zwaar maar wel goedkoper dan carbon. Voor die keer dat ik ver met mijn statief moet lopen; dan accepteer ik dat.

Op alle afbeeldingen en teksten berust het auteursrecht. Gebruik zonder toestemming is niet toegestaan.
Jeroen de Jong - www.fotojeroen.nl - info@fotojeroen.nl

De hoogte

Veel mensen kijken bij het kopen van een statief naar de maximale hoogte er van. Dat is ook wel verstandig maar er bestaan wat misverstanden over. Als ik mezelf even als voorbeeld neem.

Ik ben 1.87 meter, althans volgens mijn paspoort. Rond het even af naar 1.90 meter. Heb ik dan een statief nodig dat ook naar een hoogte kan van 1.90 meter? Nee, natuurlijk niet.

Mijn ogen zitten niet boven in mijn hoofd. Niet alleen bij mij maar ook bij jou zitten ze iets lager. Dat verschilt natuurlijk per persoon maar ga even uit van 10 centimeter lager. Daarnaast heb je boven op je statief een statiefkop zitten en ook je camera. Dit is samen ook een bepaalde hoogte. Misschien heb je nog wel een grip onder je camera zitten. Al met al kan dat samen bij elkaar ook weer 20 centimeter zijn. Vergeleken met mijn eigen lengte kan een statief dus makkelijk 30 centimeter lager zijn. Een statief met een maximale hoogte van 1.60 meter geeft mij gewoon de mogelijkheid om rechtop te kunnen fotograferen. In dit voorbeeld is een Manfrotto statief van het type 055. In volledig uitgeschoven toestand zou het statief 1.83 meter overbruggen. De middenkolom is op de foto niet tot de grootste hoogte uitgeschoven. Als dat wel zou zijn dan zou ik er op mijn tenen nog niet eens bijkunnen.

Let daarbij dus op wanneer je kijkt naar de maximale hoogte. Je eigen lengte is echt niet maatgevend daarin.

Natuurlijk heeft die hoogte ook een keerzijde. Het kan erg interessant zijn om een statief te kiezen wat ook erg laag kan. Vooral als je je met natuurfotografie gaat bezighouden kan het interessant zijn. Bloempjes groeien soms erg laag bij de grond. Een statief wat de poten erg weid kan zetten kan al erg laag komen en soms kun je de middenkolom nog omkeren voor extra laagte. Een paar centimeter boven de grond fotograferen wordt dan een peulenschil. Drie foto's om het te laten zien:

Links een minimale statiefhoogte van een statief in normale toestand. In de tweede zie je dat de poten nog verder uitgeklapt konden worden om nog meer te zakken. In de meest rechtste foto hangt je camera ondersteboven aan je statief; veel lager dan dat ga je echt niet komen hoor.

Op alle afbeeldingen en teksten berust het auteursrecht. Gebruik zonder toestemming is niet toegestaan.
Jeroen de Jong - www.fotojeroen.nl - info@fotojeroen.nl

De kop

Je kunt je camera rechtstreeks op je statief schroeven. Maar dit is niet het meest handige. Je bent dan gebonden aan hoe je statief staat. Soms is de grond niet vlak en staat je statief een beetje scheef. Terwijl je dit met je camera niet wilt. Of andersom; je statief staat netjes waterpas en jij wilt je camera omhoog gericht hebben.

Juist daarom zit er een statiefkop op je statief. Ook hier is, net als bij de statieven zelf, een grote keuze in. Er zijn statiefkoppen die snel verstelbaar zijn in alle richtingen, er zijn er die daar wat langer over doen en daardoor ook wat precieser zijn in te stellen en zo zijn er nog veel meer. Zelfs aparte koppen om mooie panoramafoto's te maken.

De gewone statiefkop

Voor de meeste mensen toereikend; een statiefkop die over drie assen instelbaar is. Niet alleen het omhoog en omlaag kantelen, maar ook nog naar links en rechts. En daarnaast ook de mogelijkheid om te draaien.
Ook hier weer eenvoudige standaardvarianten in (zoals op de foto) tot aan zeer precies instelbare varianten met vloeistofdemping en een bijbehorend prijskaartje.

Het balhoofd

Het balhoofd biedt al deze functies ook, maar niet de mogelijkheid om ze om de beurt te bedienen. Je draait de schroef losser zodat de klemkracht niet meer toegepast wordt en je kunt je camera alle kanten uit draaien. Erg makkelijk als je dingen snel wilt verstellen.

Veel mensen hebben een balhoofd op een monopod staan. Het is een compromis tussen aan de ene kant erg flexibel kunnen zijn en aan de andere kant ook heel snel een stabiele houding te kunnen hebben.

Beperkte vrijheid

En er zijn statiefkoppen die je een beperkte vrijheid geven. Bijvoorbeeld maar over een enkele as. Voordeel is dat beweging over die andere as dus onmogelijk is. Een panormakop kan bijvoorbeeld wel van links naar rechts draaien en ook naar voren of achterover kantelen maar een mogelijkheid om naar links en rechts te kantelen zit er niet op. Je moet zorgen dat je statief waterpas staat en dat niet op de statiefkop willen corrigeren. Dan mislukken je panorama's geheid.

Bij je zoektocht naar het juiste statief kom je statieven tegen die de kop er vast op hebben zitten. De wat duurdere statieven bieden vaak de mogelijkheid om de statiefkop te verwijderen en te vervangen door een ander type. Dat geeft je wat meer flexibiliteit. De kop zit vaak vast met een grote schroef en daarnaast nog wat kleinere schroeven om de kop te fixeren.

Op alle afbeeldingen en teksten berust het auteursrecht. Gebruik zonder toestemming is niet toegestaan.
Jeroen de Jong - www.fotojeroen.nl - info@fotojeroen.nl

Statiefkoppen zijn er in allerlei soorten en maten met allerlei prijskaartjes. Vloeistofgedempte statiefkoppen zullen bewegingen vaak geleidelijker laten verlopen. Vooral als je filmt kan dat een voordeel hebben. Voor de erg luxe koppen moet je je portemonee mee nemen.

Vaak heeft een statiefkop niet de mogelijkheid om een camera er rechtstreeks op te zetten. Ze maken gebruik van een zogenoemde snelkoppeling. En dat is niet voor niets. Je wilt je camera niet permanent op je statief laten zitten. Zeker niet als je klaar bent met fotograferen.
Een snelkoppeling bestaat uit twee delen. Onder de camera zit een plaatje en op de statiefkop zit daarvoor ruimte. Op de foto zit het plaatje in de statiefkop.

Het voordeel is dat je de camera snel van je statief kunt pakken. Als je opeens wel uit de hand wilt fotograferen bijvoorbeeld. Daarnaast maakt het alles ook makkelijker als je het onderling uit wilt wisselen. Zo heb ik een plaatje onder mijn camera's zitten maar ook onder de statiefgondels van de grotere objectieven. Ik kan dan makkelijk en snel de camera met een groothoek-objectief erafhalen en er een camera met telelens opzetten.

Vaak heeft iedere fabrikant zijn eigen systeem als het gaat om snelkoppelingen. Ook kunnen ze zelf wat varianten hebben. Ik gebruik rechthoekige plaatjes van Manfrotto. Ze hebben echter ook een iets grotere zeshoekige variant. Die laatste kan iets meer gewicht hebben.

Draagvermogen

Je kunt op een statief natuurlijk niet al het gewicht zetten wat je wilt. De pootjes zullen op een gegeven moment bezwijken. Er zit vaak een maximumgewicht aan. Wel is het dat hoe meer gewicht het statief aankan, hoe steviger het in de regel is.

Maar alles heeft dus een maximum. En het is net zo sterk als de zwakste schakel. Als jouw statief 20 kilo kan dragen maar je statiefkop maar 5 dan moet je dus uit gaan van die 5 kilo. Dat is natuurlijk ook wel logisch.

Hoeveel jouw statief moet kunnen dragen hangt af van hoe zwaar je spullen zijn maar houd er ook rekening mee dat je in de toekomst misschien wel zwaardere dingen op wilt zetten. Het heeft geen zin om een statief te kopen dat maximaal 5 kilo kan dragen en jij weet nu al dat je later een groot tele-objectief van 5 kilo wil kopen. Met je camera erbij ga je dan over het maximale gewicht.

Let hier dus goed op en tel niet de spullen bij elkaar op die je nu hebt. Als je nu bijvoorbeeld met een Canon 1100D fotografeert en alleen de bijgeleverde kitlens hebt dan is het totale gewicht 800 gram. Dat is niet veel. Maar als je in de toekomst overstapt naar bijvoorbeeld een 7D mk II met een EF 70-200 L IS USM mk II dan komt het totale gewicht op 2.4 kilo. Nu zul je niet veel statieven tegenkomen die de laatsgenoemde combinatie niet kunnen dragen en de eerste wel. Maar als je in de toekomst nog echt naar de grote objectieven wilt (bijvoorbeeld een 400mm f/2.8 of 500/600mm f/4.0) dan is het echt iets om in je achterhoofd te houden.

Op alle afbeeldingen en teksten berust het auteursrecht. Gebruik zonder toestemming is niet toegestaan.
Jeroen de Jong - www.fotojeroen.nl - info@fotojeroen.nl

Nadelen

Ja, een statief heeft niet alleen maar voordelen. Echt niet. Ze zijn, ook de kleinste, in opgeklapte toestand toch nog wel aan de maat. Als je op reis gaat slokt het best een stukje van je bagage op. Ga je met de auto weg dan is dat misschien niet zo'n probleem. Maar op de fiets of in het vliegtuig is het misschien al snel een ander verhaal.

Daarnaast ben je ook niet echt snel met een statief. Je moet er een beetje de tijd voor nemen. Uitklappen, de foto maken en weer inklappen. Het vergt net wat meer tijd dan uit de hand fotograferen. En dat uitklappen kan ook niet altijd en overal. Midden in een drukke winkelstraat word je toch een behoorlijke sta in de weg en zul je mensen al snel hinderen.
Maar de nadelen wegen soms niet op tegen de voordelen. Een statief zorgt voor een stabielere basis dan uit de hand fotograferen. Als je in een winkelstraat foto's vanaf een statief wilt maken en je kunt niet uit de drukke route blijven zorg dan dat je gezien word en mensen niet struikelen over de poten van je statief.

De monopod

Het is niet echt een statief maar het moet toch ergens onder vallen; de monopod. Het woord mono, wat één betekent, zegt eigenlijk alles. Een monopod is een losse poot waar je een statiefkop of rechtstreeks de camera aan kan sluiten. Het heeft er dus geen drie. Er wordt soms ook wel over gesproken als een eenbeenstatief. Wanneer je er een camera op hebt staan moet je hem ook niet meer los laten, dan dondert het hele gebeuren gewoon om. Maar waarom zouden fabrikanten statieven met één poot maken?

Wederom, net als een gewoon statief, ter ondersteuning. En dan eigenlijk wel voor de grotere objectieven. De echt dure objectieven zijn niet alleen lomp groot maar ook zwaar. De nieuwe EF 400mm f/2.8 L IS USM II weegt .8 kilo. De oude versie was zelfs nog 5.3 kilo. Daar komt dan nog een camera bij van ongeveer 1.5 kilo (een bijpassende 1Dx) en met de oude variant van het objectief zit je dus tegen de 7 kilo. Nu is dat 'maar' 7 kilo maar probeer het bij een voetbalwedstrijd eens 2 x 3 kwartier voor je neus te houden. Dan hoef je echt niet meer naar de sportschool door de week.

Op alle afbeeldingen en teksten berust het auteursrecht. Gebruik zonder toestemming is niet toegestaan.
Jeroen de Jong - www.fotojeroen.nl - info@fotojeroen.nl

Daarom hebben fabrikanten dus een oplossing verzonnen in de vorm van een monopod. Je hoeft het gewicht dan niet meer zelf in de lucht te houden. Denk niet dat dit dan alleen handig is voor grote en zware objectieven. Ook bij kleinere camera's en objectieven kan een monopod toch een voordeel hebben. Het zorgt er namelijk voor dat je je camera al op ooghoogte kunt hebben en ongeveer in de goede richting. Als je snel moet anticiperen op een verandering dan is je camera al half klaar. Het scheelt je de beweging van het optillen van de camera.

Omdat een monopod dus stevig tegen de grond staat worden de verticale bewegingen geëlimineerd. Van boven naar beneden bewegen word wat lastig. bewegingen van links naar rechts en draaien in die richting kan nog steeds. Je hebt dus niet zomaar de garantie voor onbewogen foto's. Maar het verwijderen van de verticale bewegingen scheelt natuurlijk al een slok op een borrel.

Ook monopods zijn er in talloze verschillende varianten. Ook hier de keuze tussen carbon, aluminium of staal. Daarnaast ook keuze qua hoogte en hoe klein je ze op kunt vouwen. Ik hoop dat je bij de stukken van statieven inmiddels zelf de link kunt leggen wat voor jou verstandig is en wat je zou moeten kopen.

Op de voorbeeldofoto hierboven zie je twee goede sportfotografen (he, ik moet af en toe ook wat slijmen) aan het werk. De achterste wil met zijn tweede camera gaan fotograferen en laat zijn eerste camera met groot tele-objectief naast hem op de monopod leunen. Zo kan hij weer snel terugschakelen. De voorste fotograaf is geconcentreerd aan het volgen wat er bij de goal gebeurd. Stel je voor dat je dat gewicht gewoon los in de handen moet houden.

Fabrikanten

Je weet nu allemaal wat er mogelijk is op een statief. Je zult, als je gaat winkelen, een beetje beslagen ten ijs komen zeg maar. Rest je nu nog de vraag voor welke fabrikant je gaat kiezen. En welk budget natuurlijk.

Ik vertelde eerder al dat er keuze over is. Er zijn goede statieven en er zijn statieven die je maar beter links kunt laten liggen. Een statief voor minder dan 50 euro klinkt heel leuk. Het is misschien geschikt om een compactcamera op te zetten. Maar een zware dslr met bijvoorbeeld een wat groter objectief zou ik er toch niet zo snel op willen hebben. Zeker niet als het statief helemaal uitgeklapt is. Het zal niet zo stabiel zijn.

Ook kan er in de loop van de tijd natuurlijk iets kapot gaan aan je statief. De goedkopere statieven kun je dan vaak weg gooien. Van de duurdere statieven kunnen fabrikanten vaak ook nog lange tijd reserveonderdelen leveren. Mijn voorkeur gaat uit naar Manfrotto of Gitzo. Iets goedkopere alternatieven zijn misschien Vanguard of Velbon.

Wanneer het je eerste statief zal worden koop dan niet zomaar via internet. Pak de fiets/trein/auto/bus/boot en ga naar een winkel toe. Ga kijken en voelen hoe stevig het statief is. Daar heb je meer aan dan bestellen via een plaatje.

Op alle afbeeldingen en teksten berust het auteursrecht. Gebruik zonder toestemming is niet toegestaan.
Jeroen de Jong - www.fotojeroen.nl - info@fotojeroen.nl